

การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน
เขียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
Development of a participatory educational institution administration
model to develop read write skills and learning behaviour of students

ลिरารัตน์ จันทะคุณ¹

กฤษดา ผ่องพิทยา²

เสาวพา เวศกาวิ³

Lirarat Chanthakhun¹

Kisda Pongpittaya²

Saovapa Weskavee³

Received: August 6,2024 Revised: December 6,2024 Accepted: December 9,2024

บทคัดย่อ

การพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเขียน และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน วัดอุปประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม 2) เพื่อสร้างและพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม 3) เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม และ 4) เพื่อประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประชากรเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ครู 27 คน นักเรียน 20 คน และผู้ปกครอง 20 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบทดสอบทักษะการอ่านการเขียน และแบบบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สถานศึกษายังไม่มีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ มีองค์ประกอบ คือ การกำหนดนโยบาย การสร้างความเข้าใจ การมีส่วนร่วม และการประเมินผล ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อทักษะการอ่าน การเขียน และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนศรีสังวาลย์ พบว่า

¹ โรงเรียนเทศบาลวัดดอนไก่อี

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

³ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วิทยาลัยสารพัดช่างนครหลวง

¹ Watdonkaidee Municipal School.

² Faculty of Education, Phetchaboon Rajabhat University

³ Vocational Education Nakornlnang Polytechnic College

¹ Corresponding author Email:lirarat306@gmail.com

นักเรียนได้คะแนนทักษะด้านการอ่านการเขียน คิดเป็นร้อยละ 84.00 พฤติกรรมในการเรียนรู้มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ 4. ครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม ทักษะการอ่าน เขียน, พฤติกรรมการเรียนรู้

ABSTRACT

This research used research and development methods with the objectives of the research to 1) Analyse basic information about the development of a participatory school administration model. 2) Create and develop a participatory school administration model. 3) Study the results of an experiment using a participatory school administration model. and 4) evaluate the use of the participatory school administration model development model. The population/target group consisted of 2 educational institution administrators, 5 experts, 27 teachers, and 20 underprivileged people and 20 parents. The research tools included. Document analysis, interviews, Focused Group Discussion, learning tests and satisfaction questionnaires. Data were analysed using percentages, means, standard deviations and content analysis.

The results of the research found that: 1. The school administration situation did not have a participatory school administration model to develop read write skills and learning behaviour of students. 2. The educational institution administration model consists of 4 steps: setting policy, creating understanding, participation, and evaluating the appropriateness and feasibility of the overall model. 3. Experimenting with the educational institution administration model found that students taking the exam received total read write skills accounting for 84.00 percent. The behaviour score in learning vocational skills was at a high level of practice 4. Teachers and parents were satisfied overall at the highest level.

Keyword: Participatory Education, read write, learning behaviour

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 ได้กำหนดไว้ในหมวดที่ 1 ความมุ่งหมายและหลักการศึกษามาตรา 6 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2556 ก: 4) คุณภาพผู้เรียนที่สังคมต้องการ ถูกระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 คือ 1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรม

ของพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีความรู้ อันเป็นสากล และมีความสามารถในการสื่อสาร การคิดการแก้ปัญหา และมีทักษะชีวิต 3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขรักการออกกำลังกาย 4) มีความรักชาติมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีจิตสำนึกที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562 ก : 11) และความจำเป็นที่ทุกคนจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้เป้าหมายของการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมายนั้นหมายถึงการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพภายใต้การบริหารจัดการแบบองค์รวมที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นประชากรส่วนหนึ่งของประชากรเด็กทั้งหมดที่ต้องได้รับสิทธิพึงได้โดยทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการจัดการเพื่อรองรับสิทธิเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตราที่ 435 และ 80 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อบุคคลที่มีความต้องการพิเศษของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2542 ซึ่งกล่าวถึงสิทธิเด็กโดยสรุปคือ เด็กพิการหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะได้รับการบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มตั้งแต่ เกิดหรือเมื่อแรกพบว่ามีคามพิการเด็กจะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปีทั้ง เพื่อให้เด็กทุกคนมีความเท่าเทียมกันทางการศึกษา ทักษะการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียนมีความสำคัญและจำเป็นต่อนักเรียนเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนในแต่ละสาขาวิชา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียน มีกระบวนการปฏิบัติเป็น การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการสร้างความรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน เกิดความสามารถเรียนรู้ได้ในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ลงมือปฏิบัติจริงและมีการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ ดังนั้น ความรู้ที่ได้จึงเกิดจากการที่ผู้เรียนสร้างขึ้นเอง จากการทำกิจกรรมการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและบุคคลอื่น ๆ ผู้เรียนจะนำความรู้ใหม่รวมกับความรู้เดิมเกิดเป็นการขยายความรู้ หรือความรู้ใหม่ขึ้นเองที่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้โดยมีกิจกรรมเป็นตัวผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ โรงเรียนศรีสังวาลย์ การศึกษาของโรงเรียนนั้นให้ความสำคัญกับนักเรียน ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง และเป็นเป้าหมายของ การดำเนินงานที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกายหรือการเคลื่อนไหวเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยมีแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจตามบทบาทที่ กฎหมายกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านคุณภาพการศึกษาที่เป็นผลผลิตทางสังคม และคุณภาพ ของความร่วมมือของคนในชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในฐานะความเป็นเจ้าของ โรงเรียนโดยยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการดำเนินการ จัดการศึกษาดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

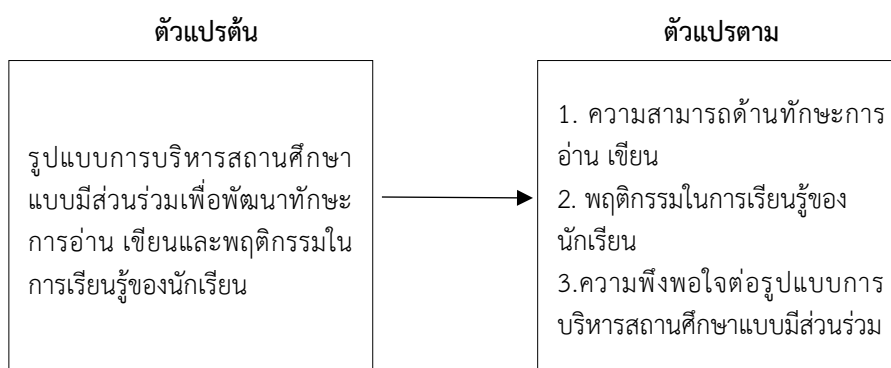
1. เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียนและพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียน
2. เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียน

3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน และพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียน

4. เพื่อประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนา รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน เขียนและพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนและพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียน และได้นำมาวิเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ครู จำนวน 27 คน ผู้ด้อยโอกาส จำนวน 20 คน และ ผู้ปกครอง จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ มีวิธีการสร้าง ศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์และเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้ และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.80-1.00 และ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ ไปใช้

2. การสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) มีวิธีการสร้าง โดยการศึกษาเอกสารการสร้างแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามวิธีของเบสท์ (Best. 1986 : 181-182) สร้างแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ลิเคิร์ต (Likert) ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ความถูกต้องของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective congruence : IOC) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 นำแบบสอบถามความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ สอบถามครูจำนวน 27 คน ที่ร่วมการสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion)

3. แบบสอบถามความพึงพอใจ มีวิธีการสร้างศึกษาเอกสารการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ สร้างแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่สร้างขึ้นไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง ของเนื้อหา (Content Validity) นำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่า มีค่าระหว่าง 0.80 - 1.00

4. แบบประเมินพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียน มีขั้นตอนการสร้างดังนี้ ศึกษาเอกสารการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียนแบบประเมินพฤติกรรม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert) นำแบบประเมินพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องปรากฏว่า ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 แล้วนำแบบประเมินพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ไปใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษายังไม่มีรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนและพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียนจำเป็นต้องมีนวัตกรรม วิธีการ หรือรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ของนักเรียน

2. รูปแบบการพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนและพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียน มีองค์ประกอบ 4 ขั้นตอน คือ การกำหนดนโยบาย (Policy : P) การสร้างความเข้าใจ (Understanding : U) การมีส่วนร่วม (Participation : P) และการประเมินผล (Assessment) ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของรูปแบบโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน พบว่านักเรียนที่เป็นประชากร ได้คะแนนความสามารถการอ่าน การเขียน โดยรวมเท่ากับ 168 คะแนนจากคะแนนเต็ม 200 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.00 พฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียนโดยรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ความสนใจในกิจกรรม รองลงมาคือ การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนและการตรงต่อเวลา ตามลำดับ

4. ครูและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.54$)

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหาร สถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน ในการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษายังไม่มีรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ชัดเจน และการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนต้องมียุทธศาสตร์ วิธีการ หรือรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน และพฤติกรรมในการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มีเจตนารมณ์ที่ต้องการเน้นย้ำว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับ

ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลกยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพและมุ่งพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ผลการวิเคราะห์การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม พบว่า สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ของตนในการบริหารงาน 4 ด้าน คือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปและวิธีที่ดีที่สุดในการจัดการศึกษา คือ การสร้างความเป็นเจ้าของและการมีส่วนร่วมของระบบการศึกษาคือทั้งผู้ให้และผู้รับและประชาชนที่มีส่วนได้เสียซึ่งก็คือสังคมทั้งระบบเพราะเหตุผลที่ว่าทุกคนย่อมปรารถนาให้บ้านเมืองมีความผาสุกมั่นคงและความจำเป็นที่ทุกคนจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้เป้าหมายของการศึกษาสำเร็จตามเป้าหมาย นั่นหมายถึงการจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพภายใต้การบริหารจัดการแบบองค์รวมที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของจิระพงษ์ หอมสุวรรณ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 2) คณะกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม 3) ขอบข่ายงานการบริหารแบบมีส่วนร่วม และ 4) กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความเหมาะสมและคณะกรรมการบริหารสถานศึกษามีความเห็นว่าการนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาไปใช้มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของมนิรัตน์ บุญเต็มและประชุม รอดประเสริฐ (2557: บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนล่างผลการศึกษาพบว่า ความสอดคล้องของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน มีองค์ประกอบ 4 ขั้นตอนคือ การกำหนดนโยบาย (Policy : P) การสร้างความเข้าใจ (Understanding : U) การมีส่วนร่วม (Participation : P) และการประเมินผล (Assessment) ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยภาพรวมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.59$, $\sigma = 0.53$) ซึ่งได้พัฒนาตามหลักการและแนวคิดการออกแบบรูปแบบการบริหารสถานศึกษาร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) และแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของมนต์ชัย พงศกรณฤงษ์ (2552: 12) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ ความสามารถด้านการอ่านและการเขียน และพฤติกรรมในการเรียนรู้ การกำหนดนโยบาย การสร้างความเข้าใจ การมีส่วนร่วม และการประเมินผล รูปแบบที่พัฒนาขึ้นผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 1.00 ทุกองค์ประกอบและได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดสระทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านมีวินัย ด้านใฝ่เรียนรู้ และด้านมุ่งมั่นในการทำงานสอบถามครูจำนวน 16 คน ที่ร่วมการสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) พิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการ

บริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียนและพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักการและแนวคิดการออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนร่วมกับกระบวนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มาเรียม นิลพันธ์ (2560) กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนารูปแบบว่ามี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบตามสมมุติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีแนวคิด รูปแบบ และผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สภาพ สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้อาจกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรภายในรูปแบบรวมทั้งลักษณะความสัมพันธ์ ขั้นตอนที่สองการทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ คือการนำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามที่มุ่งหวังไว้หรือไม่ ผู้วิจัยอาจปรับปรุงรูปแบบใหม่โดยตัดองค์ประกอบหรือตัวแปรที่มีความสำคัญน้อยออกจะทำให้ได้รูปแบบที่มีความเหมาะสมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสดใส ศรีสวัสดิ์ (2564) รูปแบบการบริหารงานวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการบริหารงานวิชาการ 2) เพื่อ สร้างและประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการ และ 3) เพื่อทดลองใช้ และประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 268 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบตรวจสอบรายการ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า 1) ขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกันส่งผลต่อสภาพ ปัญหาและความต้องการของการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะด้านสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และ ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ผลการสร้างและประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนได้แนวทาง บริหารจัดการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) ด้านการนิเทศการศึกษา (3) ด้าน สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (4) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (5) ด้านการวัดผลและประเมินผล การเรียน 3) ผลการทดลองใช้ และประเมินรูปแบบการบริหารงาน พบว่า มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และผ่านเกณฑ์ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ทุกข้อรายการ

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน การเขียน ในการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนที่เป็นกลุ่มประชากร/กลุ่มเป้าหมายได้คะแนนความสามารถด้านการอ่านและการเขียน โดยรวมเท่ากับ 168 คะแนน จากคะแนนเต็ม 200 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 84.00 พฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนชั้นโดยรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ความสนใจในกิจกรรม รองลงมาคือ การทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน และการตรงต่อเวลา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้สร้างและพัฒนาขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎีวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบดังที่ Erik et al. (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ความสำเร็จของนักเรียนและบทบาทของที่ปรึกษาโรงเรียน ในโรงเรียน พบว่า ความสำเร็จของนักเรียนนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียน ได้รับการปรับปรุงตอบสนองความต้องการ ขึ้นอยู่กับบุคลากรของโรงเรียนทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการปรับปรุงผลการเรียน จึงควรมีการพัฒนาทักษะการติดต่อสื่อสารที่ดี ทักษะการปฏิบัติงาน และทักษะการแก้ปัญหาให้มีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตโดยกระตุ้นส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ได้อย่างต่อเนื่องจัดโอกาสและกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ตลอด

ชีวิต มีประสิทธิภาพในการทำงานและดำรงชีวิตที่มีคุณภาพในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 14) สรุปว่าโรงเรียนมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของคน ซึ่งจะส่งผลต่อความเข้มแข็งของสังคมและประเทศชาติดังกล่าวแล้ว นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนมีอาชีพที่บริหารจัดการสถานศึกษาจนประสบผลสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ จำเป็นต้องใช้รูปแบบการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการบริหารและการจัดการรูปแบบการบริหารจัดการศึกษามีหลายรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารแบบบูรณาการ การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร (Total Quality Management : TQM) เป็นต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวดี ชีวะผลาบุรณ์ (2554: 164-168) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิผลในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องของผู้บริหารปัจจัยที่เกี่ยวข้องของครูและปัจจัยที่เกี่ยวข้องของผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการและเพื่อสร้างโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 402 คนครูที่สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 402 คนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 402 คนในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเขตกรุงเทพมหานครซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือสำหรับการวิจัยเป็นแบบสอบถามจำนวน 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร แบบสอบถามสำหรับครูและแบบสอบถามผู้เรียนวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย วิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างและวิเคราะห์พหุระดับด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

4. ครูและผู้ปกครอง มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาความสามารถที่มีความต้องการพิเศษได้จริง และทำให้มีพฤติกรรมในการเรียนรู้เป็นที่น่าสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาจันต์ จรุงผล (2556: 139-142) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารงาน วิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 7 องค์ประกอบหลักได้แก่ 1) การนำองค์การทางวิชาการ 2) การวางแผนการบริหารงานวิชาการเชิงกล 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน 4) การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการเรียนรู้ด้านวิชาการ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) ระบบและระบบจัดกระบวนการบริหารวิชาการ และ 7) การมุ่งเน้นผลลัพธ์การดำเนินงานวิชาการที่ทำให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพโดยผลการตรวจสอบรูปแบบด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธภรณ์ แดงแก้ว (2557: 147-152) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของข้าราชการครูจำแนกตามตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และเพื่อศึกษาเงื่อนไขการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูโดยรวมพบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการของข้าราชการครู พบว่า ระดับการมีส่วน

ร่วมในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเงื่อนไขการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในทุกด้าน อาทิ ด้านการวางแผนงาน ด้านวิชาการ ควรมีการวางแผนงานด้านวิชาการตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยสภาพแวดล้อมและบริบททั่วไปของสถานศึกษาด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ ด้านการวัดผลประเมินผลและการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินงานในรูปแบบของคณะกรรมการดำเนินการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงและใช้วิธีที่หลากหลาย ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ควรส่งเสริม ให้ครูนำวิจัยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มากที่สุด ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ควรดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาคือต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ มีการสร้างเครือข่ายทางวิชาการกับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาสื่อตามความถนัดและความสนใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ridcut (1997: 3348) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน (School Based Management) ในนิวฟันแลนด์และลาบราดอร์โดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษา เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับท้องถิ่นโดยส่วนมากดำเนินการตั้งสภาโรงเรียน (School Council) การจัดทำข้อมูลใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ครูใหญ่และศึกษานิเทศก์ในด้านงบประมาณหลักสูตร บุคลากร สภาโรงเรียนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานผลการดำเนินงาน พบว่า ผู้ปกครองได้เคยเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเลยส่วนครูอาจารย์มีบทบาทร่วมในการจัดการศึกษาเพียงเล็กน้อย และขอบเขตจำกัดส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมมากที่สุด และต้องการให้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นตลอดจนให้มีการกระจายอำนาจในการส่งมอบงบประมาณมายังโรงเรียนโดยตรงตลอดจนปรับปรุงหลักสูตรระดับท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนให้สถานศึกษาพัฒนา นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1.2 กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำข้อตกลงความร่วมมือในการ สร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้นักเรียนให้เป็นคนดี เก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการนิเทศติดตามการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ คุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์และการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง

2.2 สถานศึกษาควรพัฒนานักเรียนด้วยการจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนทุกระดับชั้น โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

3.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนและความสามารถเพื่อพัฒนานักเรียนให้เกิดองค์ความรู้สู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รพ.).
- กองการศึกษาพิเศษเพื่อคนพิการ. (2543). *การจัดการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ : กองการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ภัทรภรณ์ แดงแก้ว. (2557). *การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2560). *การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2556) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. มหาวิทยาลัยศิลปากร:นครปฐม.
- มนต์ชัย พงศกรนฤวงษ์. (2552). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสร้างความรู้ของนักเรียนช่วงอุตสาหกรรม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มนิรัตน์ บุญเต็ม และประชุม รอดประเสริฐ. (2557). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยองค์คณะบุคคล ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาภาคใต้ตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- วันดา อันลัน. (2566). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพื่อเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสำหรับนักศึกษาครู*. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- วันทนา เวชการ. (2555). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2545). *โรงเรียนองค์การแห่งการเรียนรู้ : แนวคิดทางการบริหารการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *มาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ : สหยาบสื่อการพิมพ์.
- อาจันต์ จรุงผล. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Cohen, J.M. and N.T. Uphoff. (1980). *Rural Development Participation : Concept and Measures for Project Design*. Cornell University.
- Ridcut, F.D. (1997). *School-Based Management for Small Schools in Newfoundland and Labrador*, Dissertation Abstracts International. 57(8): 3348-A.